

Sygn. akt I C 1440/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2018r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR del. Joanna Furmanek-Śnitko

Protokolantst. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2018r. w Siedlcach
na rozprawie

sprawy z powództwa E. W., P. T., A. T. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S. A. z siedzibą w W.

o zapłatę 960 000 zł

I. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powódki E. W. kwotę 320 000 zł (trzysta dwadzieścia tysięcy zł) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda P. T. kwotę 320 000 zł (trzysta dwadzieścia tysięcy zł) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,

III. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. T. (1) kwotę 320 000 zł (trzysta dwadzieścia tysięcy zł) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty

IV. zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda P. T. kwotę 27 148,57 zł (dwadzieścia siedem tysięcy sto czterdzieści osiem zł pięćdziesiąt siedem gr) oraz na rzecz powódek E. W. i A. T. (1) kwoty po 26 817 zł (dwadzieścia sześć tysięcy osiemset siedemnaście zł) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt C 1440/16

UZASADNIENIE

W dniu 16 grudnia 2016r. do Sądu Okręgowego w Siedlcach wpłynął pozew wniesiony przez pełnomocnika E. W., P. T. i A. T. (1) przeciwko Towarzystwu (...) S. A. z siedzibą w W. o zapłatę:

a) na rzecz E. W.

- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z matką E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z ojcem A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,

- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci matki E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci ojca A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,

b) na rzecz P. T.

- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z matką E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z ojcem A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci matki E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci ojca A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty

c) na rzecz A. T. (1)

- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 §1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z matką E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 135 000 zł na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci naruszenia prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, uczuciowej i emocjonalnej z ojcem A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci matki E. T. (1) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty,
- kwoty 25 000 zł tytułem stosownego odszkodowania zgodnie z art. 446 § 3 kc po śmierci ojca A. T. (2) wraz z odsetkami za opóźnienie od 6 października 2016r. do dnia zapłaty.

Nadto strona powodowa wniosła o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powodów podał, iż w dniu 7 września 1997r. miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego śmierć ponieśli rodzice powodów E. T. (1) i A. T. (2). W tej dacie każdy z powodów był małoletnim dzieckiem. Posiadacz samochodu osobowego marki M. o nr rej. (...), którego ruchem wyrządzono szkodę, był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) S. A. z siedzibą w W.. Pozwany nie kwestionował swojej odpowiedzialności za skutki zaistniałego zdarzenia. Podstawą dochodzonych przez powodów roszczeń jest nagła i tragiczna śmierć E. T. (1) i A. T. (2), która spowodowała naruszenie dóbr osobistych powodów w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, zerwanie więzi rodzinnej, której pozbawienie powoduje ból, cierpienie i rodzi poczucie krzywdy, zerwanie więzi emocjonalnej łączącej osoby bliskie, prawa do posiadania matki i ojca. Dochodzone przez powodów roszczenie z tytułu zadośćuczynienia uzasadnia treść art. 448 kc w zw. z art. 24 §1 kc. Śmierć dwójki rodziców spowodowało znaczne pogorszenie sytuacji życiowej ich małoletnich dzieci, tj. powodów. Powodowie stracili normalny dom, a przede wszystkim wsparcie emocjonalne i materialne rodziców. Ich dotychczasowe życie uległo diametralnej zmianie. Powódka E. W. trafiła do domu dziecka, a P. T. i A. T. (1) zostali oddani pod opiekę cioci i wujka, jednakże nikt nie potrafi zastąpić rodziców, tym samym powodowie zostali pozbawieni osobistych starań rodziców o ich utrzymanie i wychowanie, normalnego życia w rodzinnym i poczucia

bezpieczeństwa. Powodowie utracili środki materialne i niematerialne (opieka, pomoc), jakich mogli oczekiwać od zmarłych rodziców. Pozwany odebrał zgłoszenie szkody wraz z wezwaniem do zapłaty 5 września 2016r. Powodowie żądali odsetek od dnia następującego po dniu, w którym upływał termin 30 dni od daty zgłoszenia szkody. W postępowaniu likwidacyjnym pozwany uznał swoją odpowiedzialność i wypłacił na rzecz powodów kwoty po 15 000 zł. (pozew k. 2-11, pisma procesowe k. 172-176)

Pełnomocnik pozwanego Towarzystwa (...) S. A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości i zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu stanowiska pełnomocnik pozwanego podniósł, iż co prawda strona pozwana wypłaciła powodom w związku ze śmiercią ich rodziców zadośćuczynienia w kwotach po 15 000 zł, to jednak kwestionuje swoją odpowiedzialność, gdyż bezpośrednią przyczyną wypadku było najechanie przez kierującego samochodem marki M. nr rej. (...) na koło leżące na jezdni, pozostawione przez kierowcę pojazdu marki Ż. nr rej. (...) B. L.. Dlatego strona pozwana wносиła o przypozwanie do postępowania ubezpieczyciela, u którego był ubezpieczony w zakresie OC posiadacz wskazanego pojazdu mechanicznego. Nadto strona pozwana kwestionowała wysokość żądanego przez powodów zadośćuczynienia, oceniając je jako nadmierne i nieadekwatne do zaistniałej krzywdy, a także odszkodowania żądanego na podstawie art. 446 §3 kc. (odpowiedź na pozew k. 47-51)

Na podstawie całokształtu materiału dowodowego Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 7 września 1999r. w miejscowości S. doszło do wypadku drogowego w ten sposób, że M. T. kierujący pojazdem marki M. nr rej. (...) zjechał na prawą stronę jezdni i uderzył w przydrożne drzewo. Na skutek zaistniałego zdarzenia kierujący i pasażerowie E. T. (1) i A. T. (2) ponieśli śmierć na miejscu. W dniu 12 listopada 1997r. zostało wydane postanowienie o umorzeniu dochodzenia w sprawie wypadku komunikacyjnego wobec śmierci sprawcy wypadku. (odpisy odpisów skróconych aktów zgonu k. 17-18, odpis postanowienia o umorzeniu dochodzenia k. 22-23, opinia biegłego K. S. k. 117-121)

Posiadacz samochodu osobowego marki M. o nr rej. (...), w związku z którego ruchem zaistniała szkoda, był ubezpieczony obowiązkowym ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) S. A. z siedzibą w W.. (fakty przyznane przez strony)

E. T. (1) w chwili śmierci miała 32 lata, a A. T. (2) 39 lat. E. T. (1) z wykształcenia była dziewiarką, pracowała w hurtowni z artykułami przemysłowymi. A. T. (2) miał wykształcenie rolnicze, był zatrudniony w firmie (...) S. A. w S. na stanowisku elektromontera. Ich dochody kształtowały mniej więcej w połowie między wynagrodzeniem minimalnym, a przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem służącym do wyliczania emerytury. E. i A. T. (2) mieli troje dzieci: E. T. (2) (obecnie W.) urodzoną (...), P. T. urodzonego (...) i A. T. (1) urodzoną (...) Wieź uczuciowa i emocjonalna dzieci z rodzicami była bardzo silna i trwała. Między rodzicami, a dziećmi były bardzo dobre relacje. Przed wypadkiem E. i A. T.razem z dziećmi mieszkali we wspólnym domu rodzinnym, prowadzili razem gospodarstwo domowe. Dzieci doświadczały od rodziców miłości, ciepła, zrozumienia, czuły się przez nich kochane. Rodzice dawali im poczucie bezpieczeństwa. (odpisy odpisów skróconych aktów zgonu k. 17-18, odpisy odpisów skróconych aktów urodzenia k. 19-21, dokumenty z US w S. k. 91, zeznania świadków K. T. nagranie z 23.05.2017r. 00:09:06-00:38:12, protokół k. 74-76, G. P. nagranie z 23.05.2017r. 00:38:14-01:00:22 protokół k. 76-78, zeznania powodów: E. W. nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v, P. T. nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192 i A. T. (1) nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193)

Jednoczesna śmierć rodziców była dla E. W., P. T. i A. T. (1) traumatycznym przeżyciem. Powodowie mieli wówczas odpowiednio prawie 14 lat, niewiele ponad 11 lat i niespełna 10 lat. (opinia sąдово-psychologiczna biegłej M. M. k. 153-162, zeznania świadków K. T. nagranie z 23.05.2017r. 00:09:06-00:38:12, protokół k. 74-76, G. P. nagranie z 23.05.2017r. 00:38:14-01:00:22 protokół k. 76-78, zeznania powodów: E. W. nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v, P. T. nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192 i A. T. (1) nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193)

E. W. po dwóch miesiącach została oddzielona od młodszego rodzeństwa i umieszczona w domu dziecka w Ł., natomiast P. T. i A. T. (1) zamieszkali z siostrą ojca, jej mężem i dziećmi. Na co dzień E. W. nie miała kontaktu z rodzeństwem. Rzadko mogła przyjeżdżać do ciotki i wujka. Po skończeniu szkoły podstawowej kontynuowała naukę w liceum w W., gdzie mieszkała w internacie. Z bratem i siostrą widziała się przy okazji świąt, nielicznych przyjazdów w weekendy i w czasie wakacji. (zeznania świadków K. T. nagranie z 23.05.2017r. 00:09:06-00:38:12, protokół k. 74-76, G. P. nagranie z 23.05.2017r. 00:38:14-01:00:22 protokół k. 76-78, zeznania powodów: E. W. nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v, P. T. nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192 i A. T. (1) nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193)

P. T. i A. T. (1) mieszkali na stałe z ciotką i wujkiem do czasu rozpoczęcia studiów. Ciotka i wujek zaspokajali ich podstawowe potrzeby bytowe. Powodowie pomagali im w prowadzonym przez nich gospodarstwie ogrodniczym, a A. T. (1) dodatkowo od około 13 roku życia miała obowiązki związane z przygotowywaniem posiłków dla rodziny. P. T. i A. T. (1) czuli się gorzej traktowani przez opiekunów w porównaniu do ich rodzonych dzieci. Powodowie mieszkając u rodziny nie czuli się kochani, ważni, nie mieli poczucia własnej wartości i bezpieczeństwa. Cały czas brakowało im rodzicielskiego wsparcia. Do chwili obecnej odczuwają brak rodziców oraz poczucie krzywdy związanej ze świadomością, że gdyby nie zginęli ich życie wyglądałoby dużo lepiej. (zeznania świadków K. T. nagranie z 23.05.2017r. 00:09:06-00:38:12, protokół k. 74-76, G. P. nagranie z 23.05.2017r. 00:38:14-01:00:22 protokół k. 76-78, zeznania powodów: E. W. nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v, P. T. nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192 i A. T. (1) nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193)

Małoletnim powodom została przyznana renta rodzinna i dodatek sierocy. E. W. była uprawniona do pobierania renty i dodatku w okresie od 1 października 1997r. do 30 września 2007r. i od 1 października 2007r. do 30 września 2008r. P. T. otrzymywał rentę i dodatek od 1 października 1997r. do 30 września 2010r., zaś A. T. (1) od 1 października 1997r. do 31 maja 2012r. Wysokość renty z dodatkiem kształtowała się na poziomie od 234,78 zł w 1997r. do 194,89 zł w 2012r. Do momentu rozpoczęcia studiów renta i dodatek były pobierane przez opiekunów prawnych powodów. Powodowie nie korzystali z pomocy społecznej. (informacja z (...) w R. k. 88, informacja z ZUS k. 97, zeznania powodów: E. W. nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v, P. T. nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192 i A. T. (1) nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193)

Powodowie E. W., P. T. i A. T. (1) zgłosili pozwanemu Towarzystwu (...) S. A. z siedzibą w W. szkodę w piśmie odebrany w dniu 5 września 2016r. Pozwany wypłacił każdemu z powodów tytułem zadośćuczynienia za śmierć rodziców po 15 000 zł. (fakty przyznane przez strony, odpis zgłoszenia szkody wraz z dowodem nadania i odbioru k. 24-30, odpis akt szkody dołączonych do akt niniejszej sprawy)

Sąd zważył, co następuje:

Żądania powodów E. W., P. T. i A. T. (1) są w pełni zasadne i w całości zasługują na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie bezspornym było, iż pozwany Towarzystwo (...) S. A. z siedzibą w W. jako ubezpieczyciel posiadacza pojazdu w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody związane z ruchem pojazdu ponosił odpowiedzialność cywilną za skutki wynikłe ze zdarzenia zaistniałego w dniu 7 września 1997r. Pozwany co prawda w odpowiedzi na pozew negował swoją odpowiedzialność wskazując na odpowiedzialność osoby trzeciej i z tego względu wnosił o przepozwanie ubezpieczyciela tej osoby. Z uwagi na brak informacji w tym zakresie wnioski strony pozwanej nie mógł być zrealizowany (informacja z (...) k. 93). W toku postępowania została wywołana opinia biegłego do spraw rekonstrukcji wypadków K. S. (k. 117-121), który wskazał, że brak materiału poglądowego, który został zebrany w sprawie karnej prowadzonej w przedmiocie zaistniałego wypadku komunikacyjnego aktualnie nie pozwala na rekonstrukcję przebiegu zdarzenia. W tej sytuacji można jedynie bazować na treści postanowienia o umorzeniu dochodzenia we wskazanej sprawie karnej (k. 22-23), z której wynika, iż kierowca samochodu marki Ż. mógł nie odczuć co było przyczyną wypadnięcia z jego samochodu koła zapasowego. Natomiast biegły wydający w sprawie karnej opinię na podstawie śladów odnotowanych na miejscu zdarzenia wyliczył, że samochód marki M. poruszał się

z prędkością nie mniejszą niż 105 km/h w miejscu, gdzie dopuszczalną prędkością była prędkość 60 km/h. Według biegłego opiniującego w sprawie karnej, gdyby kierowca samochodu marki M. poruszał się z prędkością dopuszczalną, tj. 60 km/h, mógł mieć możliwość podjęcia manewrów obronnych i uniknięcia zdarzenia. Poruszanie się z nadmierną prędkością uniemożliwiło podjęcie jakichkolwiek manewrów obronnych. Jako przyczynę wypadku w uzasadnieniu postanowienia o umorzeniu dochodzenia wskazano zachowanie kierującego samochodem marki M.. Sąd zaliczył opinię biegłego K. S. w poczet wiarygodnego materiału dowodowego. Opinia została wydana przez kompetentną osobę, która posiada odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Przedstawione w niej konkluzje znajdują pełne uzasadnienie w jej treści. Sąd oddalił wniosek dowodowy strony pozwanej o wywołanie opinii uzupełniającej, bo z treści opinii jasno wynika, że do utraty stateczności kierunkowej samochodu marki M. doszło wskutek najechania na leżące na jezdni koło samochodu dostawczego marki Ż.. Z tego powodu samochód M. zjechał na prawo z jezdni i uderzył w przydrożne drzewo. Stąd wniosek, iż gdyby na jezdni nie było koła do wypadku najprawdopodobniej by w tych okolicznościach nie doszło. Jednakże kierujący samochodem marki M. miałby szansę uniknięcia wypadku, gdyby poruszał się z prędkością administracyjną, w szczególności, że do zdarzenia doszło w porze nocnej, kiedy widoczność w naturalny sposób jest ograniczona. Poruszanie się z prędkością co najmniej 105 km/h uniemożliwiło kierowcy podjęcia jakichkolwiek manewrów obronnych. Biegły podkreślił, iż droga hamowania przy tej prędkości była ponad dwukrotnie dłuższa, niż w przypadku poruszania się z prędkością administracyjną obowiązującą na tym terenie. A zatem nie sposób przyjąć, jak twierdziła to strona pozwana, iż do zdarzenia doszło zasadniczo w wyniku zachowania innej osoby, aniżeli kierujący samochodem marki M..

W ocenie Sądu przedstawione w sprawie dowody, w szczególności ze źródeł osobowych w sposób bezsporny wskazują, iż powodów E. W., P. T. i A. T. (1) oraz ich rodziców E. i A. T. łączyła silna więź w relacjach dzieci - rodzice. Cała piątka tworzyła jedną, prawidłowo funkcjonującą, kochającą się rodzinę. Powodowie w chwili śmierci byli małoletnimi dziećmi. Wypadek samochodowy rodziców i ich śmierć była dla nich bardzo traumatycznym przeżyciem. W jednej chwili przestał istnieć ich bezpieczny, pełen pozytywnych uczuć świat. Relacje między powodami, a ich rodzicami były bardzo ciepła, serdeczne, pełne autentycznej miłości rodzicielskiej. Powodowie dużo czasu spędzali ze swoimi rodzicami, którzy okazali im swoje zainteresowanie i to, że dzieci są dla nich najważniejsi. Rodzice powodów byli czuli na ich potrzeby, spełniali oczekiwania zarówno w sferze materialnej, jak i, a może przede wszystkim w sferze uczuciowej. Potrafili stworzyć każdemu z powodów bezpieczny świat, w którym dziecko prawidłowo funkcjonowało. O tych relacjach mówili przesłuchiwani w sprawie świadkowie K. T. (nagranie z 23.05.2017r. 00:09:06-00:38:12, protokół k. 74-76) i G. P. (nagranie z 23.05.2017r. 00:38:14-01:00:22 protokół k. 76-78). Zeznania wskazanych osób Sąd zaliczył w poczet wiarygodnego materiału. Świadczyli spontanicznie, ale też rzeczowo odpowiadali na zadawane im pytania. Na te okoliczności zeznawali też powodowie E. W. (nagranie z 5.11.2018r. 00:03:14-00:50:07, protokół k. 188-190v), P. T. (nagranie z 5.11.2018r. 00:50:08-01:15:20, protokół k. 190v-192) i A. T. (1) (nagranie z 5.11.2018r. 01:15:52-01:36:01, protokół k. 192-193). Sąd pozytywnie ocenił ich zeznania. Z bezpośredniej obserwacji można było zauważyć emocje towarzyszące powodom podczas ich przesłuchania. Wzruszenie czy łzy, gdy mówili o przykrych dla nich sprawach. Zdaniem Sądu ich wypowiedzi były autentyczne i w pełni zasługiwały na określenie ich wiarygodnymi. Powodowie mówili nie tylko o relacjach z rodzicami, ale również o swoich przeżyciach związanych z ich nagłym, tragicznym odejściem. Poczucie krzywdy u tych osób jeszcze cały czas tkwi. Powodowie mówili o swoim bezgranicznym smutku, ale także o nieuzasadnionej, jak się okazało nadziei, że rodzice jednak żyją i kiedyś do nich wrócą. Poczuciu osamotnienia, strachu o przyszłość, braku poczucia bezpieczeństwa, tęsknoty za rodzicami oraz E. W. za młodszym rodzeństwem, a P. T. i A. T. (1) za starszą siostrą. O przeżyciach powodów związanych z przedwczesną śmiercią ich rodziców wypowiadała się również biegła psycholog M. M. (k. 153-162). Biegła wskazała, iż wszyscy powodowie w dacie śmierci rodziców byli w takim wieku i na takim poziomie rozwoju poznawczego i emocjonalnie-społecznego, że byli w stanie przeżywać żalobę. U wszystkich taka reakcja wystąpiła. Strata rodziców wywołała wystąpienie u każdego z powodów mechanizmu zaprzeczenia (spotęgowanego nieporadnością otoczenia oraz niemożnością pożegnania się z rodzicami), potem wystąpienie głębokiego bólu psychicznego, zaburzenia bezpieczeństwa, niepokoju, lęku, smutku, żalu, silnego napięcia emocjonalnego. Wszyscy powodowie wykazywali wówczas osłabione możliwości adoptowania się do nowych sytuacji, wchodzenia w relacje interpersonalne (rówieńnicze), przeżywania frustracji i dyskomfortu w tych relacjach, radzenia sobie z obowiązkami szkolnymi na wcześniejszym poziomie. Wszyscy powodowie reagowali silnymi, przykrymi

emocjami. Szczególnie mocno zaistniała sytuację przeżywała najstarsza z rodzeństwa E. W., która obwiniała się o śmierć rodziców, a po odrzuceniu jej przez rodzinę zastępczą, wujostwo B. i wysłanie jej do domu dziecka, w obce, nieprzyjazne miejsce, odizolowanie od młodszego rodzeństwa wbrew jej prośbom, cierpiała na myśli rezygnacyjne i samobójcze. W ocenie biegłej powodowie poradzili sobie ze stratą rodziców i poczuciem sieroctwa dopiero po usamodzielnieniu się ich wszystkich, po odseparowaniu się od wujostwa B. i po zamieszkaniu wszystkich w jednym mieście, czyli de facto dopiero po wyjeździe najmłodszej powódki na studia czyli około 2006 – 2007r. Przebieg żaloby u każdego z powodów był nietypowy. Obecnie żaloba po rodzicach w opinii biegłej została zakończona. Mimo sieroctwa każde z powodów umiało sobie postawić konstruktywne cele życiowe, uczyć się, studiować, zdobyć zawód, podjąć pracę, wejść w poważne związki uczuciowe, mieć własne dzieci, dalsze plany życiowe. Aktualnie strata rodziców nie warunkuje ich bieżących decyzji. Jednak wszyscy powodowie zachowali w pamięci minione zdarzenia i przeżycia, co okolicznościowo powoduje ich smutek i lży (zakończenie edukacji, ślub, narodziny dziecka, okresy świąteczne, rocznica śmierci rodziców). Biegła M. M. w opinii w pełni odpowiedziała na przedstawione jej zagadnienia. Końcowe wnioski i konkluzje znajdują uzasadnienie w obszernej treści opinii, która jest jasna, czytelna i pełna. W ocenie Sąd stanowi istotny i w pełni wiarygodny dowód w sprawie.

Mając na względzie powyższe rozważania, należy stwierdzić, iż pomiędzy powodami, a ich rodzicami E. i A. T. istniała silna więź rodzinna dziecko-rodzice, która jest dobrem osobistym korzystającym z ochrony prawnej, podobnie jak prawo dziecka do życia w pełnej rodzinie. W momencie zaistnienia wypadku komunikacyjnego, w którym zginęli rodzice powodów, a tym samym zaistnienia zdarzenia, które naruszyło ich dobra osobiste we wskazanym zakresie taką ochronę prawną stanowił art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc. W przedmiocie tego zagadnienia już kilkakrotnie wypowiedział się Sąd Najwyższy, w szczególności w uchwale z dnia 22 października 2010r. sygn. akt III CZP 76/10 (LEX 604152), w uchwale z 13 lipca 2011r. III CZP 32/11 (Biul. SN 2011/7/9, (...)) a także wyroku z 14 stycznia 2010r. IV CSK 307/09 (OSP 2011/2/5), wyroku z 11 maja 2011r. I CSK 621/10 (LEX 848128) i wyroku z 25 maja 2011r. II CSK 537/10 (LEX 846536). Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym oraz Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) odszkodowanie za szkody wynikłe z ruchu pojazdu ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Z treści postanowienie o umorzeniu dochodzenia z dnia 12 listopada 1997r. sygn. akt 2 Ds 3053/97/VII (k. 22-23) wynika, iż do wypadku, w wskutek którego zginęli rodzice powodów doszło z winy kierującego samochodem, którym jechali, gdyż z powodu nadmiernej prędkości nie miał możliwości podjęcia manewrów obronnych w sytuacji zauważania niebezpieczeństwa na drodze. W tej sytuacji w ocenie Sądu roszczenie powodów co do zasady jest wykazane. Jak wskazuje art. 448 kc w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Kwestia wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (inaczej szkodę niemajątkową) była wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Zgodnie z bogatym w tym zakresie orzecnictwem Sądu Najwyższego przy ocenie wysokości zadośćuczynienia należy uwzględnić wszystkie okoliczności mające w danym przypadku znaczenie, a nadto zarówno okoliczności wpływające na wysokość zadośćuczynienia, jak i kryteria ich oceny powinny być rozważane indywidualnie w związku z konkretną osobą pokrzywdzonego. Zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny, a więc winno przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Wysokość przyznawanej kwoty zadośćuczynienia tak powinna być ukształtowana, by stanowić ekwiwalent doznanej krzywdy. Orzecnictwo wskazuje również, że uwzględniając przy ustalaniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie można podważać zasadniczej kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, iż każde z powodów w związku z jednoczesną, nagłą i przedwczesną śmiercią rodziców doznało bardzo traumatycznego przeżycia, z którym wiązały się silne przeżycia w sferze psychicznej. Relacje między powodami, a ich dziećmi były bardzo bliskie, głębokie, ciepłe, serdeczne, codzienne, oparte na wzajemnej miłości i poszanowaniu. Rodzice stworzyli powodom prawidłowo funkcjonujący dom rodzinny, w którym każde z nich czuło się bezpiecznie, kochane i ważne dla rodziców. Powodowie nie byli w żaden sposób przygotowani na to, iż ten stan może ulec zmianie, żyli w przekonaniu, że jest to pewien constans. Utracili rodziców, gdy byli jeszcze małoletnimi dziećmi, odpowiednio mieli 14, 11 i 10 lat. Wraz ze śmiercią rodziców skończyło się ich, jak każde z nich mówiło, bez troskie

dzieciństwo. Sytuację tę spotęgowała dodatkowa izolacja najstarszej powódki od jej młodszego rodzeństwa, a także pewna bezduszość opiekunów prawnych powodów, którzy nie wspomagali ich w przeżywaniu żałoby po śmierci rodziców i nie wykazali zrozumienia dla ich cierpienia.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd uznał, iż w przedmiotowej sprawie żądanie powodów tytułem dodatkowego zadośćuczynienia (ponad już wypłaconą kwotę 15 000 zł) w związku ze śmiercią każdego z rodziców kwot po 135 000 zł nie jest wygórowane i stanowi stosowną rekompensatę za doznaną przez nich krzywdę w związku ze śmiercią rodziców E. T. (1) i A. T. (2). Z tego względu Sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów wskazane kwoty z odsetkami ustawowymi od dnia 6 października 2016r. (dzień następujący po upływie terminu 30 dni od daty zgłoszenia szkody ubezpieczycielowi). Jak wynika z danych z akt sprawy pismo ze zgłoszeniem szkody wpłynęło do pozwanego 5 września 2016r. Ubezpieczyciel ma 30 dni na wypłatę stosownego świadczenia, a zatem po upływie tego terminu pozostaje w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia. Dodać należy, iż Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uzasadnieniu wyroku z 14 stycznia 2011r. sygn. akt I PK 145/10 (LEX nr 794777), iż zadośćuczynienie, w rozmiarze, w jakim należy się ono wierzycielowi w dniu, w którym dłużnik ma je zapłacić (art. 455 kc), powinno być oprocentowane z tytułu opóźnienia (art. 481 § 1 kc) od tego dnia, a nie dopiero od daty zasądzenia odszkodowania.

Sąd uwzględnił również w całości żądanie powodów zapłaty na ich rzecz odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 kc. Zgodnie ze wskazanym przepisem jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania

rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, Sąd może od zobowiązanego do naprawienia szkody przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. Pogorszenie sytuacji życiowej obejmuje szkody, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Szkody takie zachodzą przykładowo w przypadku utraty ojca lub matki przez małoletnie dzieci. W tym przypadku jeśli nawet świadczenia podstawowe zmarłego na rzecz najbliższych członków rodziny zostaną zrekompensowane w inny sposób, np. zgodnie z art. 446 § 2 kc lub poprzez świadczenia z ubezpieczenia społecznego, to jednak pozostaje rozległa dziedzina utraty świadczeń z zakresu wzajemnej pomocy, opieki, wychowania itp., których w ramach odszkodowania z art. 446 § 2 kc czy świadczeń z ubezpieczenia społecznego pokryć nie można. Ścisłe, rachunkowe określenie rozmiarów tych szkód jest niemożliwe i dlatego wchodzi w grę przyznanie „stosownego odszkodowania” na podstawie art. 446 § 3 kc. Podkreślić należy, że sfera zastosowania art. 446 § 3 kc nie ogranicza się jednak tylko do szkód mających choć częściowo charakter materialny, mogą bowiem istnieć szkody, które w ogóle nie mają charakteru materialnego, lecz stanowią pogorszenie sytuacji życiowej. Pogorszenie sytuacji życiowej zachodzi zatem zarówno wtedy, gdy szkody spowodowane przez śmierć osoby najbliższej mają w pewnym stopniu charakter materialny, wykraczający poza zakres art. 446 § 1 i 2 kc, jak i wtedy, gdy szkody te takiego charakteru wprawdzie nie mają, lecz polegają na obiektywnym pogorszeniu pozycji życiowej danej osoby w świecie zewnętrznym. Określenie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej należy odczytywać nie tylko w materialnym aspekcie zmienionej sytuacji bliskiego członka rodziny zmarłego, ale w szerszym kontekście, uwzględniającym przesłanki pozaekonomiczne określające tę sytuację. Do tych ostatnich niewątpliwie zaliczyć należy utratę oczekiwania przez osobę poszkodowaną na pomoc i wsparcie członka rodziny, których mogła ona zasadnie spodziewać się w chwilach wymagających takich zachowań. Dlatego też wszystkie te okoliczności muszą być brane pod uwagę przy określaniu należnego uprawnionemu stosownego odszkodowania (por. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2010r. II CSK 213/10 LEX nr 950429, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008r. V CSK 544/07 LEX nr 424335, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 stycznia 1968 r., I PR 424/67, LEX nr 6263). Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa we wskazanym przepisie obejmuje zatem niekorzystne zmiany bezpośrednio w sytuacji materialnej najbliższych członków rodziny zmarłego, jak też zmiany w sferze dóbr niematerialnych, które rzutują na ich sytuację materialną. A. T. (2) w 1997r. zarabiał średnio 778 zł, E. T. (1) nie pracowała w 1997r., a przynajmniej nie rozliczała się z podatku dochodowego, natomiast w 1996r. zarabiała średnio 421 zł (dane z urzędu Skarbowego w S. k. 91). Było to odpowiednio 73 % i 48 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia służącego do wyliczania emerytury, a odpowiednio 185 % i 121 % minimalnego wynagrodzenia. A zatem ich dochody kształtowały się mniej więcej w połowie między wynagrodzeniem minimalnym, a przeciętnym wynagrodzeniem miesięcznym. Powodowie nie pamiętali, aby

wtedy im czegoś brakowało. Natomiast po stracie rodziców ich sytuacja znacznie się pogorszyła. Najstarsza z dzieci E. W. trafiła do domu dziecka, a później do szkoły z internatem. Nie miała możliwości otrzymywania rzeczy, które mieli jej rówieśnicy wychowujący się w pełnych rodzinach. W podobnej sytuacji było młodsze rodzeństwo, które chociaż było u wujostwa, było gorzej traktowane niż ich cioteczne rodzeństwo, np. nie miało takich ubrań jak chciało, czy ulubionych rzeczy do jedzenia w wystarczających ilościach. Powodowie musieli też pracować w gospodarstwie ogrodniczym wujostwa, a do obowiązków najmłodszej A. T. (1) co najmniej od początku nauki w gimnazjum było przygotowywanie obiadu dla siedmiu osób. Powodowie, jako dzieci nie mieli szans na realizację swoich zainteresowań czy pasji, chociażby przez udział w dodatkowych lekcjach języka obcego. Nikt nawet im tego nie proponował i o tym nie myślał. Powodowie nie mogli liczyć na wsparcia w wyborze szkoły, kierunku kształcenia, ewentualnych kursach czy korepetycjach celem lepszego zdania egzaminu maturalnego czy na studia. Brak poczucia bezpieczeństwa i swojego losu powodował, że byli wycofani w porównaniu do swoich rówieśników, mniej pewni siebie, mniej przebojowi. Z całą pewnością ich start w dorosłe życie bez rodziców był dużo trudniejszy, co w pewnym stopniu do dziś ogranicza powodów, zwłaszcza najmłodszą A. T. (1), która ma problemy z dostrzeżeniem swojej wartości. Biorąc te okoliczności pod uwagę Sąd uznał, iż zostały spełnione wobec nich przesłanki do zasądzenia odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 kc. Zdaniem Sądu żądana przez nich kwota łącznie po 50 000 zł nie jest wygórowana w przeliczeniu na ponad dwadzieścia lat braku wsparcia rodziców i przy przyjęciu, że to wsparcie zakładając przeciętną długość życia mężczyzn na 72 lata i kobiet 81 lat mogło by jeszcze przez dłuższy czas trwać. Przykładowo chociażby poprzez pomoc w wychowaniu wnuków.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 § 1 kc, a także art. 446 § 3 kc i art. 481 § 1 kc w zw. z art. 14 ust. 1 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym oraz Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003r. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) Sąd orzekł jak w wyroku. Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu był art. 98 § 1 i 3 kpc, art. 99 kpc oraz § 3 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t. j. Dz. U. z 2018r., poz. 265)

_____